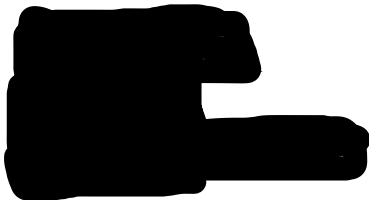

Villilohi – yhteistyöverkosto
vaelluskalojen puolesta ry.
Y-tunnus: 3060368–9

MUISTUTUS

Muistutuksen asiamies:
Mika Suutari-Jääskö

21.4.2021

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.
kirjaamo.pohjois@avi.fi

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
Kemijoen ja Raudanjoen voimalaitosten kalatalousvelvoitteiden muuttaminen,
Kemi, Keminmaa, Kemijärvi, Tervola ja Rovaniemi.
dnro PSAVI/932/2017.

MUISTUTUS LAPIN ELY - KESKUKSEN HAKEMAAN MUUTOKSEEN KEMIJOEN KALATALOUSVELVOITTEISIIN LIITTYEN

Villilohi – yhteistyöverkosto vaelluskalojen puolesta ry on valtakunnallinen ympäristöjärjestö, jolla on asianosaisuus kyseessä olevaan asiaan.

Olosuhteet ovat muuttuneet ja on perusteltu tarve muuttaa Kemijoen kalatalousvelvoitteet. Tämä on vesilain mukaista. Viranomaisen on oikeassa lähtiessään asiassa liikkeelle. Sen esittämät muutokset eivät kuitenkaan ole riittäviä, eivätkä riittävän ripeitä. On kyettävä parempaan, koko vesistöä koskevaan ja selvästi ripeämpään muutokseen. Myös EU:n Komissio kirittää Suomea tässä (SWD 2019.46 FINAL).

Ensimmäisessä vaiheessa, eli heti, on avattava vaellusyhteys mereltä Kemijoen pääuomaa pitkin aina Pelkosenniemen ja Ylä-Kemijoelle saakka. Viranomaisen esittämässä toisessa vaiheessa on avattava vaellusyhteys Kitiseen, sen latvoille saakka. Kemijoen osalta mitään toimia ei tule jättää mainittuun toiseen vaiheeseen, vaan kaikki Kemijoen ja Ounasjoen elvyttävät toimet on aloitettava heti, viiveettä.

Muuttuneiden olosuhteiden tärkeimpiä tunnusmerkkejä ovat:

1. On tullut uutta tietoa patoamisen kalataloudellisista vaikutuksista. Aiheutettu ekologinen vahinko on ollut aiemmin oletettua merkittävästi suurempi, jopa 7-kertainen.¹ Lisääntynyt tieto on muuttunut olosuhde.
2. Koko Kemijoen sulkeminen ja Itämeren lohen eristäminen valtavista luontaisista poikastuotantoalueista vahingoitti silloin koko kantaa. Nyt tiedetään, että Lohi on tullut uhanalaiseksi / erittäin uhanalaisesti Itämerellä ja globaalisti.² Sama koskee monia muita vaelluskalalajeja, kuten taimen, siika ja nahkiainen. Näissä muuttuneissa olosuhteissa on kestänyt pitää yli 51 000km² kokoista luontaista lisääntymisaluetta suljettuna. Se on myös EU:n vesipuidedirektiivin vastaista.
3. Koko Kemijoen sulkeminen patoamalla ja asettamalla eliöstö todellisen sukupuuttouhan alle aiheutettiin myös valtava yhteiskunnallinen vahinko. Patoamisen vaikutuksia väestöön ja elinkeinoihin ei selvitetty etukäteen ja erittäin huonosti myös jälkikäteen. Aihe oli vaiettu vuosikymmeniä. Vasta 2000- luvulla on saatu aiheesta tietoa.^{3,4} Tästä syystä on ryhdyttävä välittömästi jokea elvyttäviin toimiin. Se elvyttää myös inhimillistä vahinkoa ja elinkeinoelämään syntyneitä haittaa. Olosuhteet elinkeinoelämässä ovat muuttuneet siten, että perinteisen elintarviketuotantoon liittyvän kalastamisen rinnalle on tullut jatkuvasti kasvava elämysmatkailu⁵. Samaan aikaan matkailusta on tullut aina vain merkittävämpi osa yhteiskunnan elinvoimaa. Elintarviketuotantoon liittyvän kalastuksen asema voidaan nähdä kansallisen elintarvikehuoltovarmuuden osalta keskeisempänä, muun elintarviketuotannon vähentyessä.
4. Kituvan Kemijoen heikot ja vapaaehtoiset elvytystoimet ovat tuottaneet tulosta. Kuolleeksi luultu ja väitettykin joki näyttää sittenkin orastavia elon merkkejä. Kemijoen Isohaaraan nousee rasvaevällisiä nousuun pyrkiviä lohia ja taimenia.⁶ Tätä on pidettävä merkinä edelleen olemassa olevasta poikastuotannosta ja/tai ylisiirtojen, pienpoikasistustusten ja mätiriasialaittojen onnistumisesta. On ryhdyttävä välittömiin elvyttäviin toimiin äärimmäisen herkän ja erittäin uhanalaisen elämän varjelemiseksi.
5. Lainsäädäntö ja oikeuden käyttö on muuttunut. Vuonna 2000 voimaan tullut vesipuidedirektiivi on muuttunut viimeistään vuonna 2019 Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä KHO 2019:166 myös suomalaisia viranomaisia ja tuomioistuimia sitovaksi laiksi. Vesipuidedirektiivi vaatii jatkuvaan ja riittävään ympäristövirtaamaan perustuvan ekologisen jatkumon mahdollistavan vaellusyhteyden avaamista padottuihin jokiin, erityisesti Kemijokeen.
6. Suomen uusi kalastuslaki 2015 on muuttunut olosuhde. Ensimmäisessä pykälässään se lausuu: ”Tämän lain tarkoituksena on parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu.” Tämä täytyy toteuttaa nyt Kemijoen vesistöissä.

¹ Marttila, Maare ym. (toim.). Rakennettujen jokien kalataloudelle aiheutuneet vahingot ja kalatalousvelvoitteet. RKTL:n työraportteja 6/2014. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Helsinki. 2014.

² Maa- ja metsätalousministeriö. <https://mmm.fi/vaelluskalat>

³ Alaniska, Kari. kalojen kuninkaan tie sukupuuttoon – Kemijoen voimalaitosrakentaminen ja vaelluskalakysymys 1943-1964. Väitöskirja. Oulun Yliopisto. 2013.

⁴ Autti, Outi. Valtavirta muutoksessa – vesivoima ja paikalliset Kemijoella. Väitöskirja. Oulun yliopisto. 2013.

⁵ Tenojoen lohenkalastuksen taloudellinen merkitys Utsjoen kunnassa. Luonnonvarakeskus. 2018.

<https://www.luke.fi/projektit/lohita/>

⁶ Viitala, Jukka. Raportti Isohaaran kalateiden käytöstä ja hoidosta sekä kehittämisestä syntyneistä kustannuksista v. 2020. Lohijokitiimi. 2021.

7. Kemijoki on valjastettu aikana, jolloin Suomi oli sodasta ja väkivallasta toipuva yhteiskunta. Täällä oli voimassa monenlaisia sodasta johtuvia poikkeuslakia. Tässä ilmapiirissä ovat syntyneet myös voimalaitosluvat ja niihin liittyvät velvoitteet. Ne eivät enää ole tätä päivää. Nyt olemme vakaa länsimainen demokratia, jolla on vakaat taloudelliset ja globaalit suhteet, myös kauppasuhteet. Olemme eläneet normaaliaikoja jo pitkään, vuosikymmeniä. On aika huomioida tämä myös Kemijoen kohdalla. Luvat ja velvoitteet on päivitettävä.
8. Kemijoen uittotoiminta on loppunut ja sen jälkiä on kunnostettu jo vuosia. Ränneiksi avattuja uomia ja koskia on ennallistettu. Toimet ovat kohdistuneet Kemijoen ja Ounasjoen pääuomaan sekä sivujokiin. Molemmissa on toteutettu myös poikastuotantoalueiden kunnostamisia. Kemijoen uittoyhdistys lakkautetaan, kun se on suorittanut kaikki kunnostusvelvoitteensa loppuun. Tämä on selvä muutos olosuhteissa. Uiton päätyminen ja sitä seuranneet kunnostukset ja ennallistamiset ovat lisänneet joen elinolosuhdepotentiaalia vaelluskaloille ja muille eliöille – luonnollisesti lisääntyvän vaelluskalakannan elinmahdollisuudet Kemijoen vesistöissä ovat parantuneet. Vaellusyhteys on avattava, luonnollisen lisääntymisen on sallittava kehittyä. Olosuhteet ovat muuttuneet.
9. Muutokset energiataloudessa ovat synnyttäneet uudet olosuhteet. Teollisuuden laitoskohtainen energiaintensiivisyys on vähentynyt. Uusia sähköntuotantotapoja on syntynyt, kuten aurinkovoima. Lämmöntuotantoon on syntynyt uusia keinoja, kuten lämpöpumput. Myös sähköenergiamarkkinassa on tapahtunut muutos. Nyt Suomi on osa yhteistä pohjoismaista, jopa yhteiseurooppalaista sähkömarkkinaa. Tämän myötä myös säätövoiman tarve on muuttunut. Tänäpä myös säätövoima jaetaan osaksi kansainvälistä markkinaa. Sodan jälkeisestä kotimaisesta Kemijoen sähköstä on tullut osa kansainvälistä taloutta. Entinen säätövoima myydään nyt kansainvälisille markkinoille osaksi valtavaa kokonaisuutta.
10. Sähkömarkkinoiden kansainvälisyys näkyy myös sähköntuottajien tavassa käyttää voimalaitaan. Ne reagoivat enenevässä määrin kansainvälisen kysynnän vaihteluihin. Tämä on aiheuttaa uudenlaista katkokäyttöä voimaloihin. Tämä on tilastoitu hyvin Isohaaran kalatiellä. Vuoden 2020 vaelluskalojen nousukauden ajasta Isohaaran voimalat olivat kokonaan suljettuna 42% ajasta. Isohaaran ja Vallitun saaren voimalaitoksilla oli yhtä aikaa tai eri aikaan olevia käyttökatkoksia vuoden 2020 vaelluskalojen nousukauden aikana yhteensä 126 kertaa, keskimääräisen katkoajan ollessa noin 4,4–5,8 tuntia/kerta. Katkokäytöstä on muodostunut merkittävä haitta vastavirrasta eläville vaelluskaloille. Lohijokitiimi ry nimeää katkokäytön ensimmäiseksi Isohaaran teknisen ja muutenkin toimintateholtaan huonon kalatien toimintaa häiritseväksi tekijäksi. Nousuun pyrkivät kalat katoavat meren suuntaan käyttökatkon alkaessa ja palaavat takaisin virran avautuessa.⁷ Jokiekosysteemiä sekoittava katkokäyttö on kiellettävä ja kieltö on kirjattava voimalaitosten lupiin.
11. Yleinen mielipide on muuttunut. Kemijoen nykyinen eliöstön kannalta surkea ja lain vastainen tila ei enää nauti kansalaisten hyväksyntää. Tilannetta paheksutaan laajasti maassamme ja sen ulkopuolella. Tästä hyvänä indikaationa on lisääntynyt tilannetta kritikoiva julkinen keskustelu, parannusta kaipaava erittäin aktiivinen sosiaalisen median mielenkiinto, epäkohdan saama runsas palstatila perinteisessä mediassa sekä lisääntynyt tutkimusaktiivisuus. Kansa kaipaa ja osa vaatii elvytystä padottujen jokien ahdinkoon.
12. Yhteiskunta on alkanut toimia toisin. Esimerkiksi Metsähallitus on vienyt käytäntönsä hallitusohjelman kirjauksia luetellen ajankohtaista ja uusia toimintamalleja: Edistetään kalastusmatkailun kehittymistä erityisesti valtion vesialueilla sekä sen aluetaloudellisten vaikutusten kasvua. Kehitetään kalastusmatkailua kestävästi. Jatketaan

⁷ Viitala, Jukka. Raportti Isohaaran kalateiden käytöstä ja hoidosta sekä kehittämisestä syntyneistä kustannuksista v. 2020. Lohijokitiimi. 2021.

luontaisen kierron palauttamista vaelluskalavesistöihin. Puretaan vaellusesteitä ja kunnostetaan kalojen lisääntymisalueita. Toteutetaan vaelluskalahankkeita laajalla yhteistyöllä. Edistetään luonto- ja ympäristökasvatusta. Panostetaan kalavesien hyvään hoitoon turvaamalla vesistöjen kunnostushankkeiden rahoitus sekä kalastonhoitomaksujen riittävä maksukertymä. Tätä toimintaa se toteuttaa myös Kemijoen vesistön alueella.

13. Suomi on sitoutunut EU:n luonnon monimuotoisuus -direktiiviin. Euroopan komissio julkaisi 20.5.2020 uuden biodiversiteettistrategian, joka tähtää luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseen vuoteen 2030 mennessä.
14. Suomi on sitoutunut YK:n biodiversiteettisopimukseen. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa veloitetaan valtion viranomaisia ja lupaviranomaisia sekä Suomessa toimivia yhtiöitä toimimaan tavalla, että: ”Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa. Suomi saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet.”

Kalatalousvelvoitteiden tarkistamisessa on varmistuttava, että **kaikki** toteutettavissa olevat toimenpiteet patoamisesta aiheutuneiden vahinkojen lieventämiseksi toteutetaan. On ryhdyttävä kunnostaviin ja elvyttäviin toimiin sekä muutettava patojen lupaehtoja. Näin on varmistettava pääseminen parhaaseen mahdolliseen ekologiseen jatkumoon, erityisesti eläimistön vaelluksen, sopivien kutemis- ja lisääntymisalueiden kannalta. Kalatalousvelvoitteiden tarkistamisessa on huomioitava luonnon monimuotoisuuden vaateet ja myös jokivarren ihmisten tarpeet. Nykyiset velvoitteet ovat jättäneet joen alkuperäisen ja ikiaikaisen tärkeimmän käyttömuodon, kalastuksen ja virkistyksen, kokonaan huomioimatta. Tämä on korjattava. Velvoitteita tarkistettaessa on huolehdittava maakuntien ja kuntien tulevaisuudesta ja niiden elinvoimasta, yritystoiminnan vireydestä etenkin matkailu- ja palvelualoilla, jokiluonnon virkistyskäytöstä, Lapin ympärivuotisesta matkailusta. Tämän toteuttamiseksi luonnollisesti lisääntyvä vaelluskalakanta on palautettava.

Kemijoen ikiaikainen ja alkuperäinen tärkein käyttömuoto on kalastus ja virkistys. Kyseenalaisin keinoin perustettu keinotekoinen alennustila ei saa määritellä Kemijoen koko olemassaoloa. Sähköä on kyettävä tuottamaan elinvoimaisessa virtavesiympäristössä, monimuotoisessa lohijoessa.

Kalatalousvelvoitteet on saatettava vastaamaan EU:n vesipuitedirektiivin kirjainta ja henkeä. Kalatalousvelvoitteissa on huomioitava tarve joen monimuotoisuuden elvyttämiseksi. Vesipuitedirektiivin keskeisin viesti kansalliselle lainlaatijalle, viranomaiselle, tuomioistuimille ja tietysti Suomen kansalaisille, on se, että vesistöjen tilaa ei saa heikentää. Ja jos vesistön tila on aiemmista tapahtumista johtuen heikentynyt, niin vesistön tilaa on parannettava. Se on saatettava hyvään tilaan. EU:n vesipuitedirektiivi on myös suomalaisia viranomaisia ja tuomioistuimia sitovaa lainsäädäntöä.

Ekologinen jatkumon mahdollistava vaellusyhteys

Villilohi ry vaatii, että kalatalousvelvoitteita koko Kemijoen vesistössä muutetaan siten, että vaelluskalojen ja muiden eliöiden ylä- ja alavirran suuntaan toimiva vaellusyhteys mereltä vesistön latvaosille avataan ja ekologinen jatkumo taataan luvanhaltijoiden kustantamana ja ylläpitämänä. Luvanhaltijoiden tulee luovuttaa maksutta ohitusuomiin tarvittava vesi.

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Luonnonmukaisten ohitusuomien toimivuus

Villilohi ry vaatii, että ohitusuomat on toteutettava Kemijoen kaikilla padoilla luonnonmukaisina, kaikille lajeille sopivina. Niiden toiminnalle on asetettava patokohtaiset kalojen toimintatehokkuutta kuvaavat läpäisyprosentit, jotka noudattavat kaikilla padoilla viranomaisen hakemuksessaan esittämää suuruusluokkaa. Ohitusuomia ja voimalaitoksia on käytettävä niin, että niiden alapuolelle tulevista lohista vähintään 90 % nousee neljän toisiaan seuraavan padon yläpuolelle ja vähintään 60 % viiden toisiaan seuraavan padon osalta selviytyy alaspäin tapahtuvassa vaelluksessa.

Ohitusuomien tehokkuuden on aina oltava riittävä takaamaan luonnollisesti lisääntyvien vaelluskalakantojen elämän edellytykset. Tehokkuus on varmistettava kaikin käytettävissä olevin keinoin. Vaellusyhteyden on oltava avoinna aina ja toimittava kaikissa vesiolosuhteissa. Toiminnallinen tavoite kunkin padon kohdalla on saavutettava viidessä vuodessa siitä, kun ohitusuoman rakentaminen on aloitettu. Ohitusuomien toimintaa ja tehokkuutta on säännöllisesti ja jatkuvasti seurattava luvanhaltijan toimesta, mikäli annetut kriteerit ei täyty on sen alettava kustannuksellaan välittömästi korjaaviin toimiin tehokkuuden viiveettömäksi saavuttamiseksi. Ekologinen yhteys toteutetaan kullakin padolla vähintään yhdellä, tarvittaessa useammalla ohitusuomalla. Kullakin ohitusuomalla käytettävän virtaamaan on oltava vähintään 20 m³/s ja kunkin padon kohdalla kokonaisuudessaan aina vähintään 6,25 % joen keskivirtaamasta (556m³/s).

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Ekologinen ympäristövirtaama

Villilohi ry vaatii, että padotussa vesistöissä on taattava jatkuva ja riittävä *ekologinen ympäristövirtaama*. Sillä tarkoitetaan, että virran on aina oltava olemassa ja heikoimmillaankin virtavesiluonnon ja -lajiston kannalta riittävä. Virtausta ei saa muuttaa tai pysäyttää jokiluonnon elinolosuhteita häiritsevästi. Ekologinen ympäristövirtaama virtausmäärineen ja muine edellytyksineen tulee määritellä patokohtaisesti niiden lupiin. Tämä vaatimus koskee kaikilta osin myös ohitusuomien virtaamia.

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Ekologinen kompensatio

Villilohi ry vaatii, että joen ekologiaa tuhoava lisärakentaminen on estettävä. Sierilän voimalaitosta ei pidä rakentaa, se olisi merkittävä ekologinen haitta. Vesipuidedirektiivi kieltää vesimuodostuman tilan heikentämisen. Voimalan olemassaolo tekisi pysyvästi näin. Sen rakentaminen aiheuttaisi pitkäaikaiset ja laaja-alaiset vauriot myös alapuoliseen vesistöön ja Ounasjokeen yhteydessä olevaan ekologiseen jatkumoon. Tilan heikkenemistä aiheuttaisi mm. nousseet elohopeapitoisuudet ja muut veden epäpuhtaudet.

Villilohi ry vaatii, että luontaista lisääntymistä on elvytettävä koko vesistön alueella, myös jokien rakennetuilla osuuksilla. Tuhoutuneita kutualueita on kunnostettava. Elvytystoimissa on huolehdittava myös *ekologisesta kompensatiosta*. Sillä tarkoitetaan, että on luotava korvaavia olosuhteita tuhoutuneiden lisääntymis- ja elinpaikkojen tilalle. Näitä varten patoja ohittaviin uomiin on luotava habitaatteja eli elinympäristöjä. Ohittaminen on tästä syystä toteutettava luonnonmukaisilla ohitusuomilla. Samasta syystä kaikki vanhat jokiuomat on kunnostettava ja vesitettävä lisääntymisalueiksi. Tuhon kohteena olleen vesistön kompensatiota ei tule kohdistaa muihin vesistöihin, vaan se on toteutettava siinä vesistössä, jossa tuho on aiheutettu. Ekologisen kompensatian on oltava joen alkuperäiseen potentiaaliin nähden laadullisesti ja määrällisesti riittävä ja korvaavaa.

Villilohi ry vaatii, että vaelluskalojen ja muiden virtavesieliöiden tarvitsemat elin- ja lisääntymisalueet soraikkoineen koko vesistössä on tarkistettava ja kunnostettava, aina jokien latvaosia myöten, jotta puitteet luonnolliselle lisääntymiselle on olemassa. Patoaminen on vakavasti heikentänyt elämän mahdollisuuksia myös patojen yläpuolisilla vesistöosuuksilla, kalojen luontainen lisääntyminen on estynyt ja paras geeniperimä on kadonnut. Raakkukannat ovat tulleet erittäin uhanalaisiksi.

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Kantoja elvyttävät istutukset

Villilohi ry vaatii, että Vaelluskalojen leimautumista ja nousuhalukkuutta jokiin on tuettava. On suoritettava massiivisia aikuisten kalojen ylisiirtoja, jotka on kohdistettava pääasiassa latva- ja sivuvesille Ounasjoella ja Ylä-Kemijoella. Kalojen ylisiirtoa varten luvanhaltijoiden tulee suunnitella ja toteuttaa tarkoituksenmukaiset laitteet, joiden avulla minimoidaan ylisiirrosta aiheutuva haitta kalateiden toiminnalle ja ylisiirrettävien kalojen kunnolle. Kalastaminen terminaali-alueella on kiellettävä. Voimaloiden katkokäyttö on lopetettava. Nämä molemmat toimet heikentävät nousuun pyrkivien kalojen kuntoa. Ylisiirtojen onnistuminen on taattava.

Ounasjoen ja Ylä-Kemin latvavesille on sijoitettava kalakasvatustoimia, joilla tuotettujen poikasten istutuksia vesistöön erityisesti on toteutettava. Myös kuturasia- ja pienpoikaslaittoja on toteutettava elvyttämään luontaista lisääntymistä kaikilla latvavesillä, luontaiset kannat huomioiden. Luvanhaltijoita on veloitettava tekemään, jatkamaan ja uudestaan aloittamaan näitä toimia niin kauan, kunnes luonnollisesti lisääntyvän kannan pysyvä ja kestävä olemassaolo sitä vaatii. Kaikki alkuperäiset vaelluskalalajit on sisällytettävä istutettavien joukkoon.

Viranomaisen hakemuksessa mainitut ylisiirto-, istutus- ja laittomäärät ovat riittämättömät suhteutettuna Kemijoen vesistön valtavaan kokoon ja aiheutettuun vahinkoon nähden. Määrät on aluksi vähintään 10 - kertaistettava. Istutuksilla ei voi korvata luonnonmukaisia ohitusuomia – on tähdättävä luonnollisesti lisääntyviin kantoihin. Merelle, jokisuistoon ja patoaltaisiin tehtäviä istutuksia emme pidä toimivina.

Elvyttävät istutukset ja laitot on aloitettava heti.

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Kalastuskokoisten kalojen istutukset

Villilohi ry vaatii joella kalastavien ja virkistäytyvien tarpeiden huomioimista. Yleisen hyväksyttävyyden, ikäikäisen ja alkuperäisen tärkeän käyttötarkoituksen vuoksi kalastuskokoisten rasvaeväleikkattujen lohien ja taimenten istutuksia on suoritettava. Nämä istutukset on mitoitettava vastaamaan jokikalastajien tarpeita ja korvaamaan haitallisia ja potentiaalisesti haitallisia vieraslajeja ja virtaveteen muuten kuulumattomia lajeja. Arvoltaan istutusten on oltava vähintään 7-kertaisia viranomaisen hakemuksessaan esittämään nähden.

Näitä virkistyskalaistutuksia on jatkettava ja yllä pidettävä, kunnes joki kykenee riittävään luonnolliseen poikastuotantoon. Nämä toimet ovat tärkeitä yleisen yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden, tärkeän käyttömuodon ja jokivarren elävään vaelluskalavesistöön perustuvien elinkeinojen tarpeiden vuoksi. Vieraslajien ja virtavesiin sopimattomien lajien istuttamista ei tule tehdä. Kuha ei ole virtavesien kala.

Kalastuskokoisten kalojen istuttamiset on aloitettava heti.

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Haitanaiheuttaja maksaa

Villilohi ry pitää tärkeänä, että kustannusten jaossa noudatetaan periaatetta, jossa vahingon aiheuttaja vastaa kustannuksista.

Luvat saatettava määräaikaisiksi

Villilohi ry vaatii, että voimaloiden toimintaa säätelevät luvat on asetettava määräaikaisiksi, maksimissaan 10-vuotisiksi. Luvitukseen on liitettävä velvoite ympäristövaikutusten arvioinnista.

Vaadittujen toimien aikataulu

Kaikki ennallistaminen ja luonnollisesti lisääntyvien kantojen palauttamiseen tähtäävä on aloitettava välittömästi.

Villilohi ry vaatii, että voimalaitosten omistajat ovat saattaneet vireille ensimmäiset ohitusuomien rakentamisluvat ja luvat aloittaa niiden rakentaminen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tuloa vuoden 2022 aikana. Kaikille ohitusuomille rakentamisluvat sekä luvat aloittaa niiden rakentaminen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tuloa on saatettu vireille viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä.

Kaikki Kemijoen pääuoman ohitusuomat on saatettava valmiiksi vuoteen 2027 loppuun mennessä. Kitisessä olevien patojen ohitusuomien on oltava valmiit vuoden 2033 loppuun mennessä.

Lopuksi

Kalatalousvelvoitteiden uudistus on merkittävä käänne Kemijoen ekologisen tilan elvyttämisessä.

Toteamme, että Pohjois-Suomen aluehallintoviraston tulee hyväksyä Lapin Ely -keskuksen hakema muutos tässä muistutuksessa mainituin tarkennuksin.

Kaikille korjaaville toimille tulee asettaa selvä ja tiukka aikaraja ja merkittävä uhka sen noudattamatta jättämiselle. On tehtävä kaikki toteutettavissa oleva. Kemijoki on saatava kauttaaltaan hyvään tilaan vuoteen 2027 mennessä. Se on laki!

Vahingonaiheuttajan eli luvanhaltijoiden on korvattava aiheuttamansa vahinko. Vain tämä on kohtuullista.

Mikäli luvanhaltija ei tätä jonkin padon kohdalla edellä kuvatulla tavalla toteuta, on vaellusyhteys avattava kyseinen pato omistajansa kustannuksella purkamalla. Purkamisen seurauksena tehtävät ennallistamiset toteutetaan myös voimalaitoksen omistajan kustannuksella

Toimet Kemijoen vesistön elvyttämiseksi on aloitettava heti ja on edettävä ripeästi kohti valmista lopputulosta. Villilohi ry vetoaa viranomaisiin ja luvanhaltijoihin – on tehtävä kaikki toteutettavissa oleva.

Rovaniemellä 21.4.2021

Villilohi – yhteistyöverkosto vaelluskalojen puolesta ry (Y-tunnus: 3060368–9)

Mika Suutari-Jääskö
puheenjohtaja

Kari Kilpimaa
1. varapuheenjohtaja

Sami Myllymäki
sihteeri

Juha Kellokumpu
hallituksen jäsen